

Prof. Satman, son dönemdeki doğalgaz anlaşmalarını değerlendirdi:

'Nabucco çöktü demek yanlış'

Prof. Dr.
Abdurrahman Satman

Toplam ihracatlarında doğalgaz gelirinin önemli oranda olduğu Rusya ve Azerbaycan gibi ülkeler gazlarını pazarlamak için hızlı hareket etmek durumunda. 'Nabucco çöktü' demek doğru olmaz; fakat şimdilik Güney Akım ve Trans-Anadolu rakip projeler olarak öne geçmiş gibi görünüyor.'

Sinan TARTANOĞLU

ANKARA - Nabucco boru hattı projesi çeşitli sorunları aşmayı beklerken Türkiye, Avrupa'nın gaz ihtiyacını gidermek için geliştirilen iki doğalgaz hattının daha geçişine izin verdi. İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Petrol ve Doğalgaz Mühendisliği Bölümü Başkanı Prof. Dr. Abdurrahman Satman, imzalanan yeni antlaşmalar için "Nabucco çöktü" demek doğru olmaz; fakat şimdilik Güney Akım ve Trans-Anadolu rakip projeler olarak öne geçmiş gibi görünüyor" dedi.

Kafkas doğalgazının Avrupa'ya nakli için geliştirilen projelerde Türkiye stratejik bir konuma sahip. Rus gazına bağımlı olmak istemeyen Avrupa, doğalgaz ihtiyacını Kafkas ülkelerinden karşılamak istiyor. Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri'nin de desteği ile hazırlanan Nabucco projesinin imzacıları arasında. Ancak Türkiye, Nabucco dışında iki yeni doğalgaz nakil hattının daha sınırlarımız üzerinden geçmesini onaylandı. Hükümet, Trans-Anadolu doğalgaz nakil hattının yanısıra Güney Akım'ın da Türkiye karasularından geçmesine izin veren antlaşmayı imzaladı.

İTÜ Petrol ve Doğalgaz Mühendisliği Bölümü Başkanı ve İTÜ Enerji Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Satman bölgedeki gelişmelere ilişkin sorularımızı yanıtladı:

■ Trans-Anadolu doğalgaz boru hattı anlaşmasının ardından Güney Akım'ın Türkiye karasuları içinden geçişine izin verilmesi Nabucco'yu nasıl etkiledi, Nabucco çöktü mü?

Üç doğalgaz boru hattı projesinin ortak yanı, Avrupa'ya doğalgaz sağlamak. Güney Akım Rusya gazını, Trans-Anadolu Azeri, İran, Irak ve diğer ülkelerden temin edilmesi planlanan gazların Avrupa'ya iletimi

için projelendiriliyor. Avrupa, 2025-2030 dönemine ait gaz temin politikası içindeki arz eksikliğini gidermek için her türlü doğal gaz gereksinim duyuyor. Gerek Avrupa'nın gaz isteği ve gerekse de dünyada gaz arzı fazlalığının hissedilmesi, boru hatlarının hızla gündeme gelmesini sağlıyor. Avrupa üç boru hattından da gelecek gazı alabilir durumda. Tabii ki olası boru hattı projelerinin fazlalığı ve aynı zamanda arzın çeşitliliği rekabeti gündeme getiriyor. Gazı sahip ve toplam ihracatlarında doğalgaz gelirinin önemli oranda olduğu Rusya ve Azerbaycan gibi ülkeler gazlarını pazarlamak için hızlı hareket etmek durumunda. 'Nabucco çöktü' demek doğru olmaz; fakat şimdilik Güney Akım ve Trans-Anadolu rakip projeler olarak öne geçmiş gibi görünüyor.

'Nabucco yavaş yürüyor'

■ Nabucco'da yaşanan sorun nedir?

Avrupa, Nabucco'dan gelecek gazı da alabilir. Nabucco'da bütün sorun, projede çok sayıda ülke olmasından, gazın temin edileceği ülkelerin belirlenme-

sindeki kararsızlıktan ve en önemlisi proje bütçesinin büyüklüğünden kaynaklanıyor. Bu nedenlerden Nabucco yavaş yürüyor.

■ Türkiye'nin Nabucco'dan kazançları ne olacaktı?

Bu sorusuyu en doğru yanıtlayacak makam Enerji Bakanlığı'dır; çünkü bazı avantajlar ya kamuoyuyla tam paylaşılmıyor ya da avantajların bir kısmı bizim bilmediğimiz ayrıntılarda gizli olabiliyor. Boru hattının Türkiye'den geçmesi; boru hattının geçişinden ücret alınması, iletilen gazın bir bölümünün Türkiye'ye verilmesi, doğalgaz temininde kaynak ülke çeşitliliği sağlanması ve boru hattının Türkiye'den geçmesinin getireceği stratejik önem gibi avantajlar sağlayabilir.

■ Trans-Anadolu doğalgaz boru hattı anlaşmasının hemen ardından Güney Akım antlaşmasının da imzalanması Türkiye'ye kazanç getirdi mi?

Türkiye'nin sağladığı avantajlar kamuoyuyla tam paylaşılmadığı için kesin olarak bilinmiyor. Ancak, Rusya'dan temin edilen gazın fiyatında bazı indirimler sağlandığı basında yer alan bilgiler arasında.

'Azerbaycan ve Türkiye kazanır'

■ Azerbaycan ne kazandı?

Azerbaycan için görünür kazanç, üre-

teceği gazın satışını sağlıyor olması. Bu tür boru hattı projeleri en azından 25 yıl süreli, yani uzun süreli anlaşmalardır. Dolayısıyla, Azerbaycan bu uzun süre içinde üreteceği gazın satışını garanti altına alırken, elde edeceği geliri gelecekteki projeleri için kaynak olarak kullanma olanağını da sağlamış oluyor.

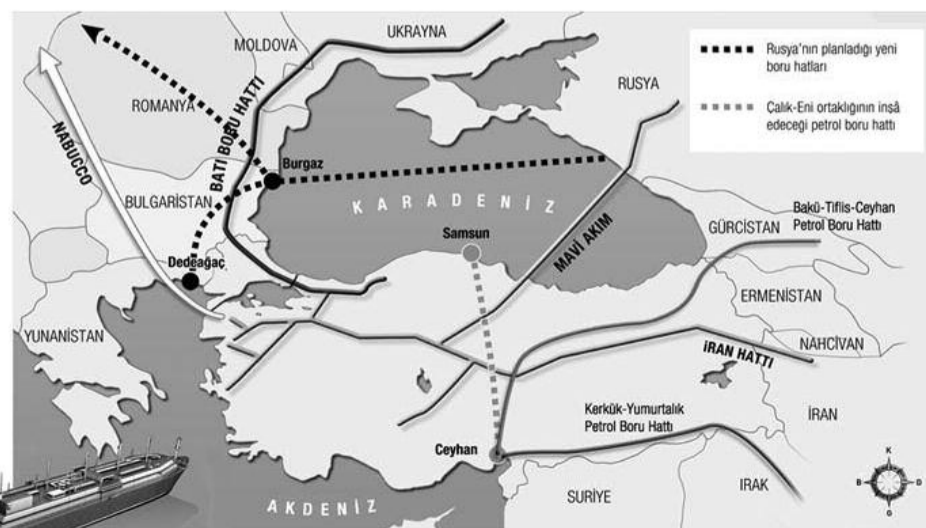
■ Antlaşmaları Azerbaycan-Türkiye ilişkileri açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye'de boru hattı projelerinin gerçekleştirilmesi, enerji arzında çeşitlilik yarattığı, arz kolaylığı sağladığı, taşımadan dolayı gelir sağlaması, projelerin gerçekleşmesi sırasında yurtdışında teknoloji ve 'knowhow' kazanımı ve iş alanı-istihdam yaratığından dolayı önem kazanıyor. Azerbaycan için en önemli olan ise gelir sağlaması ve kaynak ülke olarak stratejik öneminin artması. Özellikle enerji (doğalgaz ve petrol) konularında Azerbaycan ve Türkiye işbirliği iki ülkeye de kazanç sağlar.

'Türkiye gaz depolamalı'

Son yıllara göre şu anki doğalgaz tüketiminin rekora ulaştığı söyleniyor. Daha önce Ankara'da doğal gazla ilgili bir sıkıntı yaşandı. Sebebi nedir?

- Doğalgaz tüketiminin rekora ulaşması beklenmeyen bir olay değil. Her yıl, hava sıcaklığının en düşük olduğu günlerde doğalgaz tüketimi rekorlar kırabilir. Türkiye'de herhangi bir şehirde veya Ankara'da doğal gazda sıkıntı yaşanması arz-talep dengesinin, hava koşullarından dolayı, geçici olarak bozulmasından kaynaklanıyor. Bu tür sıkıntıları hemen hemen her yıl yaşıyoruz. Daha önceki yıllarda, Ukrayna-Rusya sorunlarından dolayı veya İran'ın gaz arzını durdurması gibi nedenlerle çok yaşadık. Önümüzdeki yıllarda da yaşayacağız gibi. Bu tür sorunların çözümü; Türkiye'de yeraltı doğalgaz depolama olanaklarının geliştirilmesinde yatıyor. Şu anda, sadece Silivri'de bir yeraltı depomuz var, yıllık olarak yaklaşık 2 milyar metreküp kapasiteli. Türkiye bu kapasiteyi en azından 5-6 milyar metrekübe çıkarmadıkça bu tür sorunları her yıl yaşama riskimiz olacaktır.

Türkiye'den ve çevresindeki doğalgaz boru hatları, hat projeleri...